

EDUCATION ANALYTICS

Slutrapport från undersökning om tjänstemobiler till lärare

Hösten 2020

Jan Hylén

Innehåll

1. Bakgrund.....	2
2. Redovisning av enkätsvar	2
2.1 Svarsbenägenhet hos lärarkåren.....	2
2.2 Bakgrundsfaktorer	3
2.3 Användningsgrad	4
2.4 Arbete med mobiltelefon	6
2.5 Nödsituation i skolan.....	7
2.6 Attityder till mobiltelefoner i jobbet	8
3. Redovisning av intervjuer	9
3.1 Huvudmän	9
3.2 Lärare och rektor	11
4. Sammanfattande kommentarer.....	12

Slutrapport från undersökning om tjänstemobiler till lärare

1. Bakgrund

Atea ville undersöka i vilken utsträckning lärare har tillgång till mobiltelefoner som tillhandahålls av arbetsgivaren och hur de, samt förvaltningsledningar, i allmänhet resonerar runt frågan om tjänstemobiler.

Undersökning har genomförts under hösten 2020. Den har bestått av en enkätundersökning samt 16 telefonintervjuer.

2. Redovisning av enkätsvar

Totalt har 480 personer svarat på den webbaserade enkäten. Kännedom om och länk till enkäten har spridits både via nyhetsbrev och sociala medier under november månad. Så till exempel Lärarförbundets nyhetsbrev Läraren, och Chef/Ledarskap. Vidare till Lärarnas riksförbund – Skolvärlden och till Atea skolas nyhetsbrev. Slutligen genomfördes en marknadsföringskampanj på Facebook under ca två veckor i november.

Även om enkäten erhållit många svar kan den inte sägas vara representativ. Frågorna i enkäten är neutralt ställda men det finns skäl att anta att personer som är negativa till tjänstemobiler till största delen avstått från att besvara enkäten. Ett resonemang runt denna slutsats återfinns nedan.

2.1 Svartsbenägenhet hos lärarkåren

Rent teoretiskt kan de svarande delas in i fyra grupper, enligt tabellen nedan:

	Har tjänstemobil	Saknar tjänstemobil
Vill ha tjänstemobil	a	c
Vill <i>inte</i> ha tjänstemobil	b	d

Personer i grupp a, som vill ha en tjänstemobil och även innehar en sådan, verkar innefatta de flesta rektorer. Hur stor andel av lärarkåren som finns i denna grupp är svårt att veta, men sannolikt är det ett fåtal. Ett par av dem är intervjuade i undersökningen. Hur stor andel av denna grupp som har intresse av att svara på en enkät är också svårt att veta.

Grupp b, med personer som inte vill ha en tjänstemobil men av något skäl ändå har det, är sannolikt ytterst liten. Det verkar inte speciellt vanligt att arbetsgivaren påtvingar en person en tjänstemobil mot dennes vilja. Någon sådan person finns inte med i undersökningen.

Grupp c, som vill ha tjänstemobil men saknar detta, är den stora gruppen i undersökningen. De uttrycker en rad argument för sin ståndpunkt – både säkerhetsmässiga argument och argument av mer arbetsmiljökaraktär.

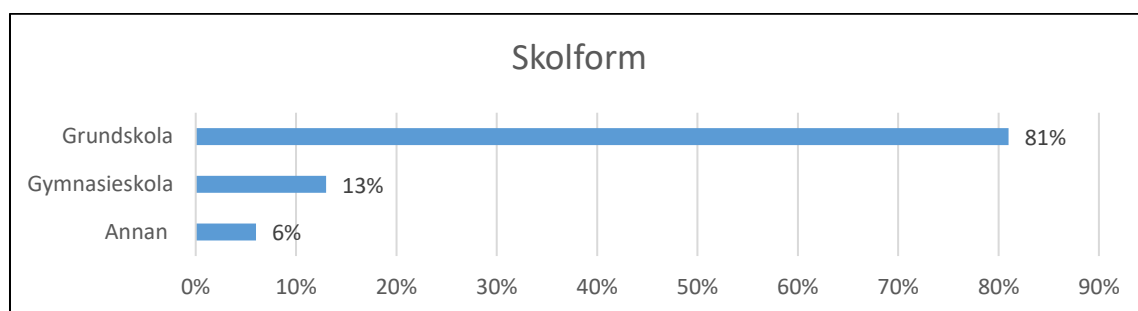
Grupp d, som saknar en tjänstemobil och inte vill ha någon heller, saknas till stor del i undersökningen. Denna grupp är nöjd med situationen och har därför sannolikt inga skäl att svara på enkäten. Den skymtar fram i intervjudelen av undersökningen, genom en intervju med en

huvudmannarepresentant. Även denna grupp tycks vidhålla sin uppfattning med emfas och starka argument, där risken för en ökande stress i arbetsmiljön tycks vara det främsta argumentet.

Hur stora grupp c och d är i förhållande till varandra kan undersökningen inte svara på. Ett sätt att närma sig denna fråga är att, som en huvudman just nu gör, genomföra en behovskartläggning där önskemål om att tilldelas en tjänstemobil kan vägas mot de behov som huvudmannen uppfattar finns.

2.2 Bakgrundsfaktorer

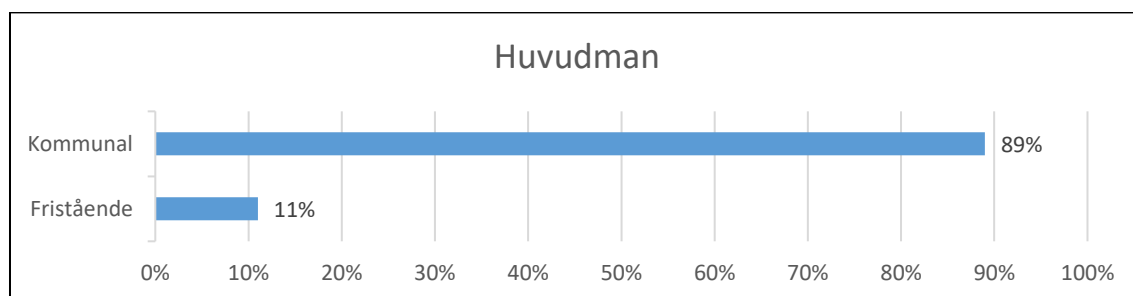
Diagram 1: Fördelning på skolform (samtliga svarande)

81% av de svarande kommer från grundskolan (inkl. förskola och grundsärskola), 13% från gymnasieskolan och 6% från annan skolform (bland annat folkhögskola).

Ser man till hur de svarande fördelas på huvudman så är det, som väntat, vanligast att ha en kommunal huvudman.

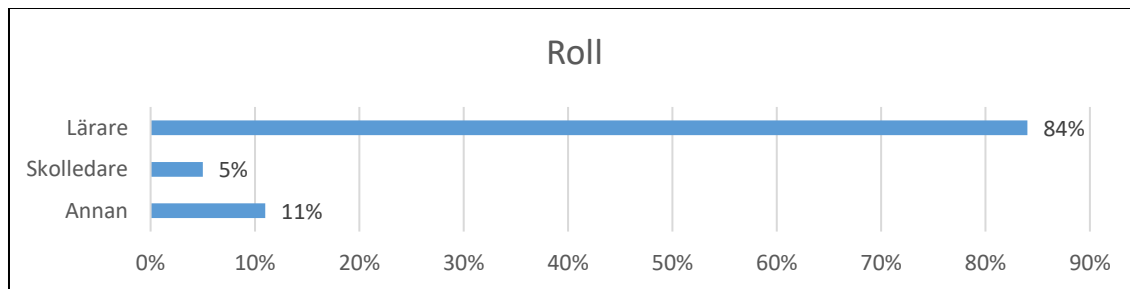
Diagram 2: Fördelning på huvudman (samtliga svarande)

Men i undersökningen är det en större andel av de svarande som kommer från kommunal huvudman än fördelningen i riket, som ligger närmare 80/20.

Ser man till vilka roller de svarande har så är mönstret återigen väntat. Den absoluta majoriteten är lärare.

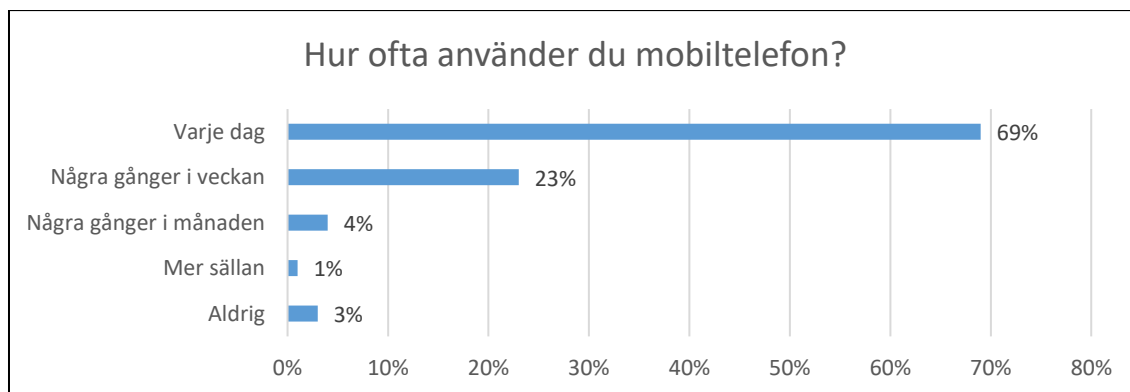
Diagram 3: Den svarandes roll i skolan (samtliga svarande)

2.3 Användningsgrad

Den första frågan angående mobiltelefoner var hur ofta den svarande använder en mobiltelefon på arbetet.

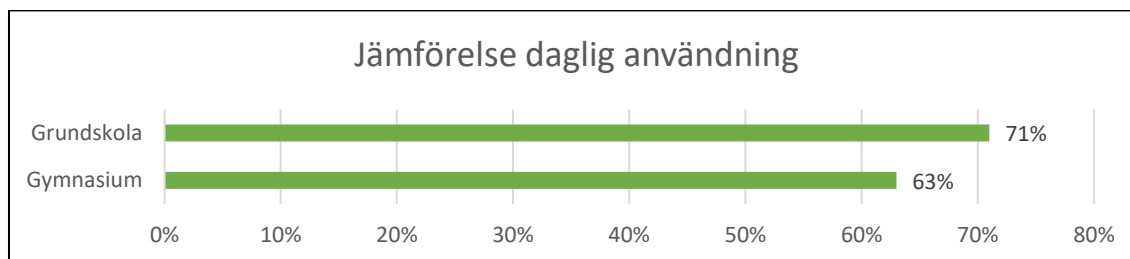
Diagram 4: Användning av mobiltelefon i arbetet (samtliga svarande)

Omkring 7 av 10 (69%) svarande använder en mobiltelefon dagligen i sitt arbete. Ytterligare 23% använder mobiltelefon några gånger i veckan. Det innebär att mer än 90% använder mobiltelefon minst några gånger i veckan. 3% svarar att de aldrig använder mobiltelefon i arbetet.

Delar man upp de svarande utifrån om de arbetar på grundskolan eller i gymnasiet så finns det vissa mindre skillnader i användningsmönstret.

Diagram 5: Användning av mobiltelefon i arbetet, fördelat på skolform

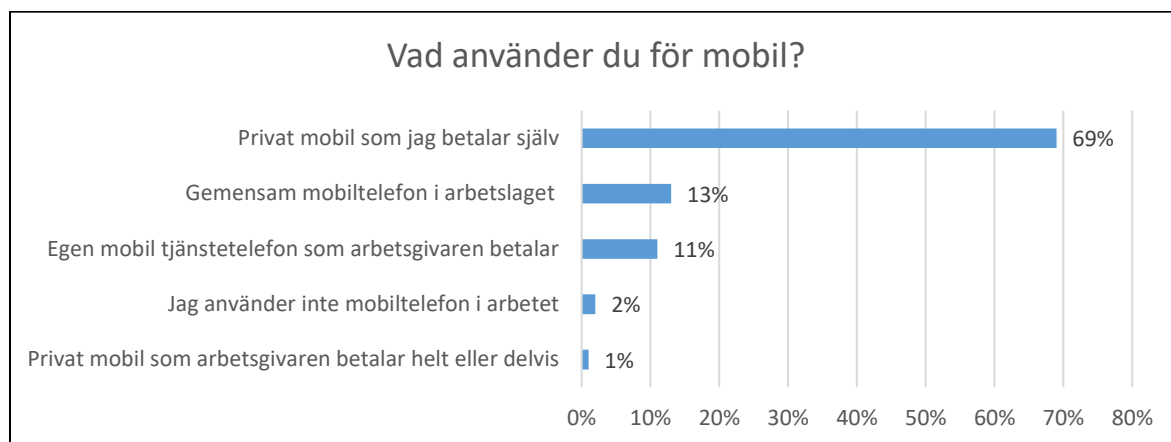

Anställda i grundskolan (inkl. några svarande från förskola och grundsärskola) har en något högre användningsgrad.

Därefter ställdes frågan om vilken mobiltelefon man använde. Svartalternativen var "privat mobiltelefon med abonnemang jag betalar själv", "privat mobiltelefon med abonnemang som

arbetsgivaren betalar för helt eller delvis”, ”egen mobil tjänstetelefon som arbetsgivaren försett mig med” eller ”jag använder inte mobiltelefon”. Svaren är fördelade på lärare respektive rektorer.

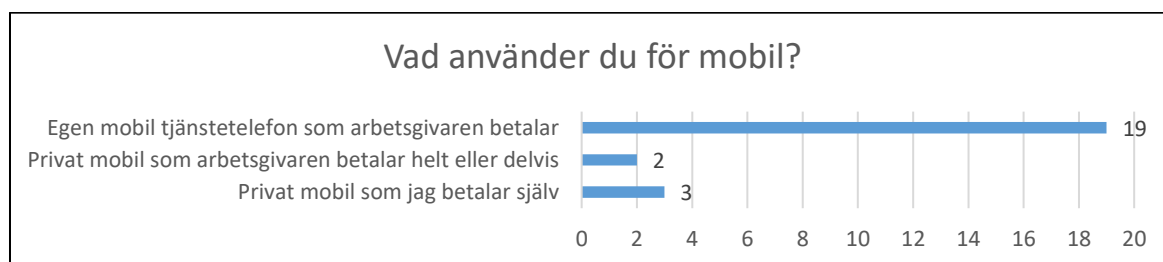
Diagram 6: Vilken mobiltelefon använder du (lärare)

Den klart övervägande majoriteten av de svarande använder sin privata mobiltelefon som de betalar för själva.

Jämfört med rektorerna så är det en tydlig skillnad.

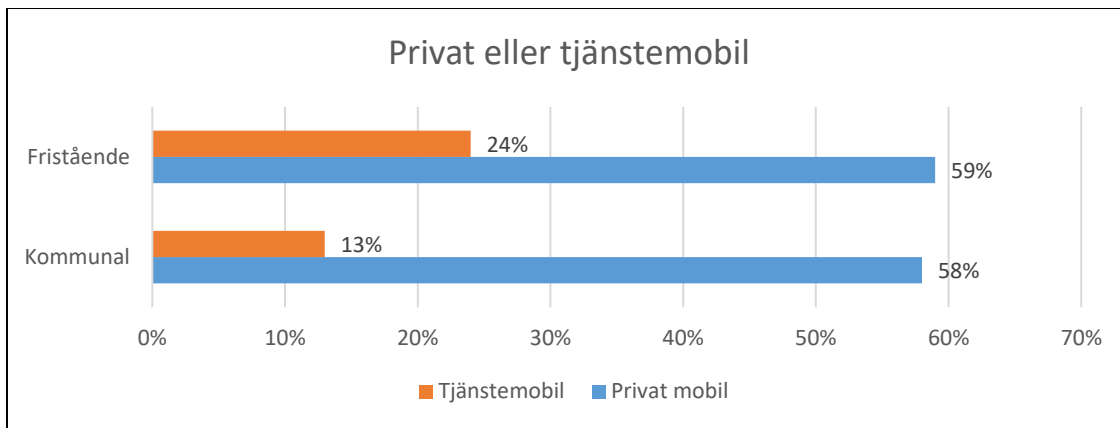
Diagram 7: Vilken mobil använder du (rektor, absoluta tal)

Eftersom rektorerna i undersökningen är så få (totalt 24 st), så redovisas de med absoluta tal. I procent så är det omkring 80% av rektorerna som har en tjänstemobil. Ingen av rektorerna svarar att de inte använder mobiltelefon i arbetet.

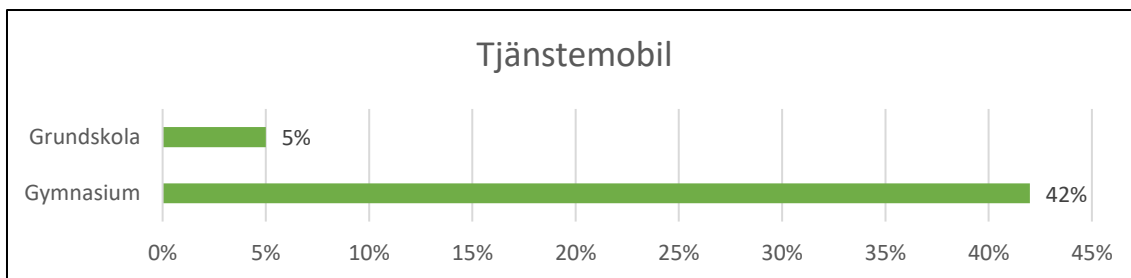
Fördelar man de svarande utifrån skolhuvudman så framgår att det är i princip lika vanligt att använda sin privata mobil oavsett om man arbetar i kommunal skola eller fristående skola. Men det är något vanligare att personer i fristående skolor fått en tjänstemobil av arbetsgivaren. En möjlig förklaring till skillnaden kan vara att det är vanligare i kommunal skola att man har en mobiltelefon som arbetslaget får dela på. En annan delförklaring kan vara att av de som kommer från friskolor är andelen rektorer något högre – och rektorer har i högre utsträckning tjänstemobiler. En tredje förklaring kan vara att det är relativt få svarande från friskolor (totalt 51 st) och små skillnader kan ge kraftiga utslag i procentsatserna.

Diagram 8: Privat mobil eller tjänstemobil, fördelat på huvudman (samtliga svarande)

Ser man till skillnader mellan skolformerna så framträder en intressant skillnad. Det är betydligt vanligare att gymnasielärare har en tjänstetelefon, jämfört med lärare på grundskolan.

Diagram 9: Tjänstemobil fördelat på skolform (lärare)

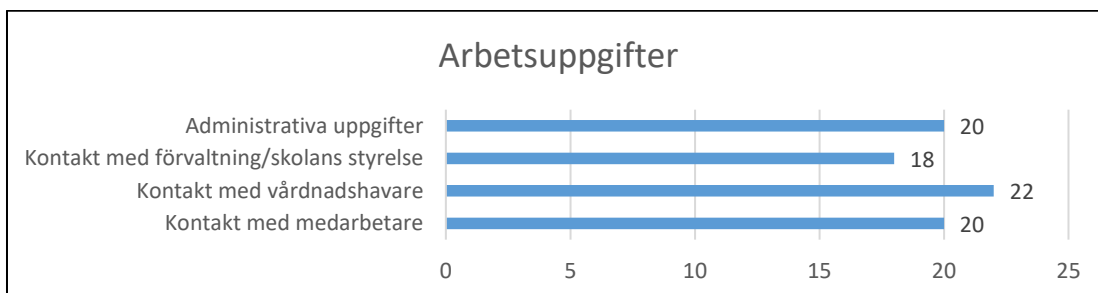

Det är alltså så att trots att lärarna i grundskolan anger att de oftare använder mobiltelefon så är det betydligt färre som har tillgång till en tjänstetelefon, jämfört med gymnasielärarna. På gymnasiet är det 32 av 76 (42%) som har en tjänstemobil. Återigen bör man komma ihåg att det är relativt få gymnasielärare och små skillnader kan ge kraftiga utslag i procentsatserna.

2.4 Arbete med mobiltelefon

Nästa fråga avsåg vilka arbetsuppgifter man genomför med hjälp av mobiltelefonen. Frågan var uppdelad mellan lärare och rektorer och hade något olika svarsalternativ. Rektorens svar var inte speciellt förvånande.

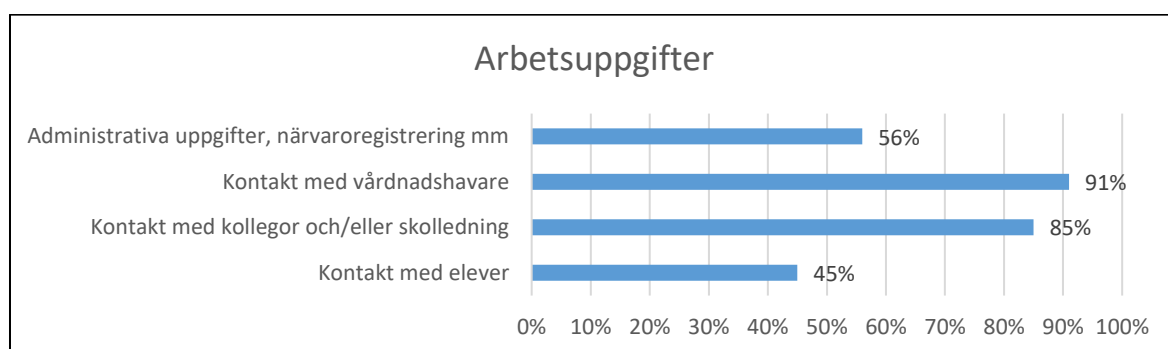
Diagram 10: Arbetsuppgifter som genomförs med mobiltelefon (rektorer, fler svar möjliga)

Det fanns möjlighet att ge kommentarer till sitt svar. De kommentarer som inkom var: "Betalar, redovisar, kollar närvaro mm.", "Kontakt m kollegor och elever", "Dokumentation (foto, film, ljud etc), distansjobb (på tåget, läser rapporter, gör powerpoint, allt som jag gör via dator. Bättre för min arbetsmiljö att inte behöva bär en tung dator fram och tillbaka dagligen)", "Surfar rätt på saker, läser mail".

Lärarnas arbetsuppgifter är likartade.

Diagram 11: Arbetsuppgifter som genomförs med mobiltelefon (lärare, fler svar möjliga)

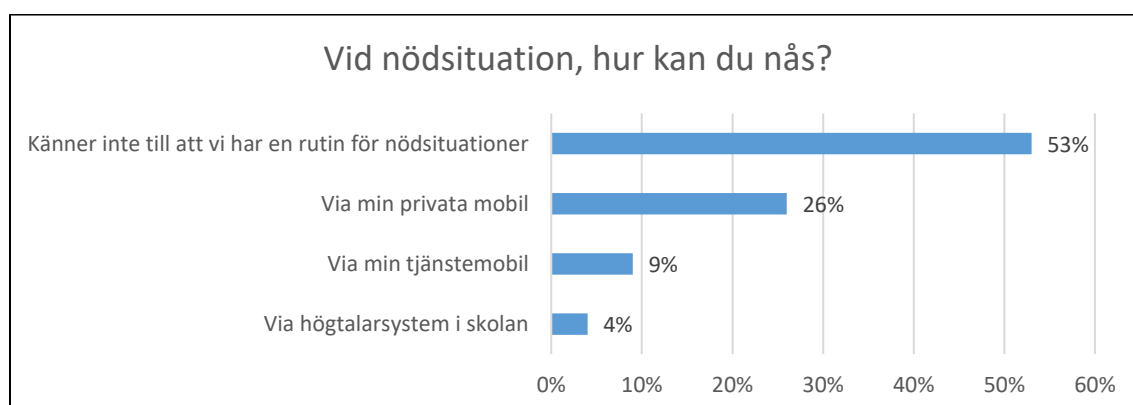

Här är antalet kommentarer och belysande exempel betydligt fler, totalt 70 st. Ett axplock visar hur lärarnas vardag ser ut: "Är idrottslärare och använder olika appar tex tidtagarur, spela musik m.m.", "Tvåvägsinloggning som är obligatorisk till vår skolwebb", "Research, dokumentation av genomgångar, elevarbeten", "Vid skolaktiviteter utanför skolan", "Fotar för lektioner och service till elever", "Säkerhetsfråga. För att kunna nå behörig person om något händer då vi är utanför förskolans område. Skog, lekplats, hav, gymnastik, utflykter...", "För att slippa lämna klassrummet och eleverna, då situationer inträffar", "Kontakt med taxi, SYV, soc, gymnasieskolor inför gymnasievalet..." och så vidare.

2.5 Nödsituation i skolan

Nästa fråga gällde hur medarbetare kan kontaktas under skoldagens om det uppstår akuta situationer. Frågan löd: "I en nödsituation där skolledningen snabbt behöver ha tag i dig, t.ex. för att larma om att det finns en våldsbenägen person på skolan, hur är tanken att du ska nås?".

Diagram 12: Hur kan du snabbt nås i en nödsituation (lärare)

Det är tydligt att väldigt få kan nås via en tjänstemobil. Riktigt bekymmersamt är att över hälften inte känner till vilka rutiner som gäller på skolan. Några av de svarande är på skolor som har kvar

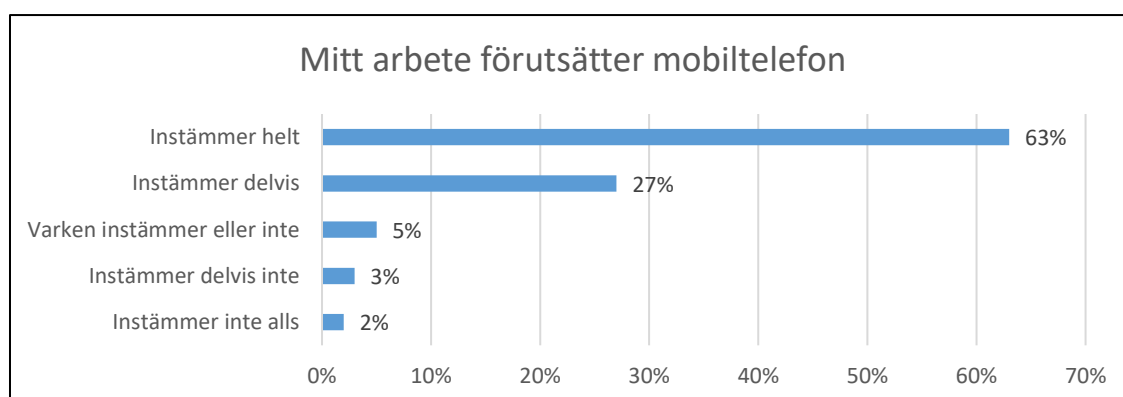
högtalarsystem eller interntelefoner, men i allmänhet tycks sådana system vara borttagna. Det är inte ovanligt att det finns SMS-listor över lärares privata mobilnummer som är tänkta att användas i dylika situationer. Här är ett urval av de 30 kommentarer som finns till frågan: "Ingen har tänkt så långt...", "Mail eller man kommer själv dit", "Brandlarmet tror jag", "Vi förväntas larma på privat telefon – det är bara jag och någon till som har jobbmobil", "Interntelefoner i varje klassrum som är kopplade till högtalare", "Via Teams. Som jag når via datorn. Eller snabbast via mobilen."

Huvudmän som genomför behovskartläggningar har all anledning att väga in frågan om nödsituationer. Det kan mycket väl vara så att en del av de lärare som i enkäten svarat att de inte vet hur det är tänkt att de ska nås, ändå jobbar på skolor med tydliga regler för nödsituationer som de inte känner till. Men sannolikt bygger sådana rutiner i ett antal fall på att lärare har med sig sin privata mobil till skolan – och har den påslagen. Utöver en genomgång av rutiner för nödsituationer bör huvudmän även väga in frågan om i hur hög grad det är rimligt att dessa rutiner bygger på att lärare har privata mobiler i skolan.

2.6 Attityder till mobiltelefoner i jobbet

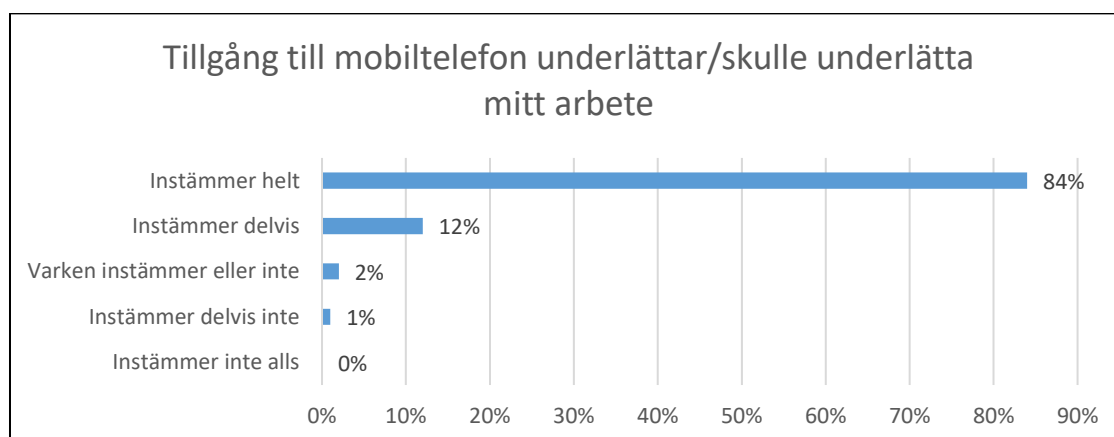
Därefter följer tre påståenden som pejar på de svarandes inställning till mobiltelefoner i jobbet och till tjänstemobiler. Det första påståendet löd: "Mitt arbete förutsätter tillgång till mobiltelefon".

Diagram 13: Mitt arbete förutsätter mobiltelefon (samtliga)

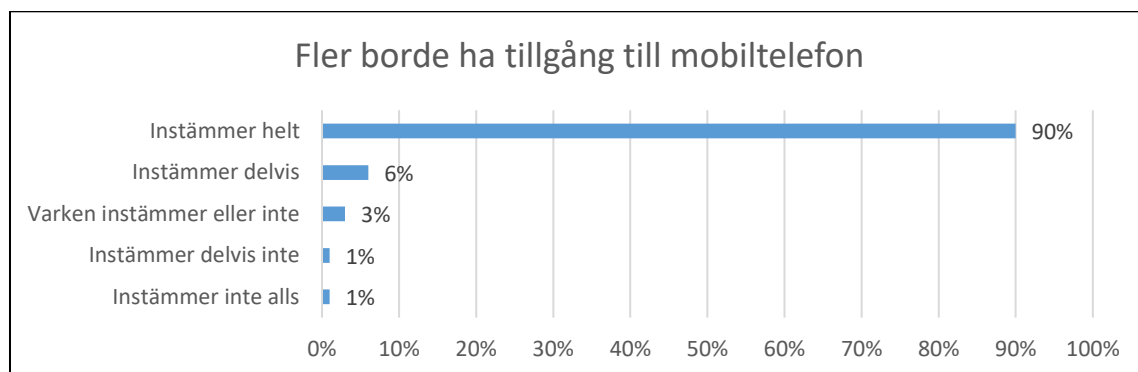
Nästa påstående löd "tillgång till mobiltelefon underlättar/skulle underlätta mitt arbete".

Diagram 14: Underlättar mobilen ditt arbete? (samtliga)

Det tredje påståendet var: "fler lärare borde ha tillgång till mobiltelefon, som arbetsgivaren förser dem med, om de behöver det i tjänsten".

Diagram 15: Fler borde ha tillgång till mobiltelefon, som arbetsgivaren förser dem med, om de behöver det i tjänsten (samtliga)

Samtliga tre påståenden får kraftigt medhåll av de svarande. Mest medhåll ges till det sista påståendet att fler borde få tillgång till tjänstemobil. Det skarpaste påståendet att arbetet förutsätter mobiltelefon instämmer 63% helt i. Ytterligare 27% instämmer delvis. Det gör sammantaget 90%. I denna undersökning är det endast 5% som inte håller med om att deras arbete förutsätter en mobiltelefon.

Avslutningsvis tillfrågades de svarande om de var villiga att delta i en telefonintervju. 60 personer (13%) har lämnat e-postadress och ställt sig villiga att bli intervjuade, vilket måste anses som en hög andel. Tillsammans med de många kommentarerna till övriga frågor visar detta på ett högt engagemang hos de svarande. Frågan om lärares mobiltelefoner väcker uppenbarligen känslor. Det framgick även av de 16 telefonintervjuer som genomfördes.

3. Redovisning av intervjuer

Totalt har 16 intervjuer genomförts, samtliga per telefon. Intervjuerna har tagit omkring 30 minuter i anspråk och genomförts som semistrukturerade intervjuer.

3.1 Huvudmän

Fem kommunala huvudmän har intervjuats. De huvudmän som har kontaktats har haft minst en lärare från samma kommun har intervjuats. Intervjupersonerna arbetar alla centralt på förvaltningen.

Av de fem är det tre som har en uttalad policy för tjänstemobiler till lärare, ytterligare en har en medveten hållning men i den ingår att ha så få centrala policys som möjligt. I det sista fallet menade intervjupersonen att önskemål om tjänstemobiler till lärare inte artikuleras, så därför har inte heller frågan om policy aktualiserats.

Ingen av huvudmännen vill dela ut tjänstemobiler

Ingen av de intervjuade kommunerna har som policy att dela ut tjänstemobiler till samtliga lärare. En har beslutat att man *inte* ska göra det. Tre kommuner överlåter åt rektorerna att bestämma, utifrån sunt förnuft. Däremot tycks samtliga intervjuade huvudmän dela ut tjänstemobiler till lärare med

olika typer av nyckelfunktioner (IKT-samordnare, idrottslärare eller liknande) samt till administrativ personal.

Utredning av behov och kostnader

I en av de intervjuade kommunerna finns det en rektor som fattat beslutet att dela ut tjänstemobiler till alla anställda på hans skola (det kan finnas fler men endast en är identifierad). Den huvudmannen gör nu en utredning av kostnader mellan olika typer av hårdvaror och licenser för mobil telefoni och fast telefoni, datorer, surfplattor med mera och kostnadsfördelning mellan centrala förvaltningen och enskilda skolor. Men viktigare än kostnaderna är att undersöka behoven – vem har behov av vilken typ av kommunikation? Underlaget ska diskuteras i utbildningsnämnden i början av nästa år. Just nu är kostnadsfördelningen gynnsam för den enskilda skola som vill ha många mobiltelefoner, men det kan komma att förändras.

Samtliga kommuner har (vanligen mobila) tjänstetelefoner för arbetslag samt lånemobiler att ta med sig vid utflykter, idrottsdagar, studiebesök etc.

Den huvudman som beslutat att inte dela ut tjänstemobiler gör det mot bakgrund att man redan tilldelat minst ett, ibland två (dator och iPad), digitala enheter till varje lärare. Ytterligare redskap menar man att det inte behövs.

Vissa lärare vill inte ha tjänstemobiler

I en av kommunerna ville skolledningen på en stor gymnasieskola dela ut tjänstemobiler till samtliga lärare. Där vägrade lärarna att ta emot mobilen och hade fackföreningen i ryggen. Lärarnas argumentation är att det skulle innebära ytterligare en stressfaktor att hela tiden kunna bli nådd av elever och vårdnadshavare. Ytterligare ett argument som framförs i vissa fall är att en viss skola ska vara fri från mobiler på lektionstid och då måste läraren föregå med gott exempel och inte ha någon mobil framme. Ett tredje motargument är att lärare inte vill ha flera mobiltelefoner att bära på, både en privat och en tjänstemobil.

En återkommande fråga är de fall där lärare behöver logga in i olika system med tvåfaktors autentisering. Då uppstår frågan om lärarna accepterar att använda sitt privata BankID eller inte. Några kommuner har löst frågan genom att ha kommunala e-legitimationer, andra förlitar sig till BankID. I de fall BankID används uppstår ofta en diskussion där lärarna uppfattar detta som ett intrång i deras privata sfär. Motargumentet från huvudmannen är vanligen att ingen protesterar mot att använda sitt privata körkort vid eventuella tjänsteresor. Men denna analogi accepteras sällan (sannolikt på grund av bristande kunskap om hur BankID fungerar). De som tagit fram en kommunal e-legitimation erbjuder tjänstemobil (med installerat e-leg) till lärare som så behöver, men uppger att de har svårt att få lärare att acceptera att ta emot tjänstemobilen.

Andra typer av säkerhetsfrågor, som möjlighet att kontakta lärare vid behov av "inrymning" eller liknande, besvaras mycket olika. De flesta överlåter frågan till skolledningen (som vanligen tycks ha SMS-listor med privata mobilnummer). Någon menar att detta är beslut som måste fattas i stunden och lokalt, beroende på skolans lokalutformning, hotets natur med mera.

Sammanfattning

Ingen av de intervjuade kommunerna erbjuder tjänstemobiler till samtliga lärare. Någon har en policy att inte göra det, andra överlåter åt rektorerna att fatta besluten. Det tycks råda delade meningar i lärarkåren om man vill ha en tjänstemobil eller ej. Vissa efterfrågar det – andra vill absolut

inte ha en telefon eftersom de befår att det skulle skapa ytterligare en källa till stress, eller att det skulle bli tungt att bära med sig dubbla mobiltelefoner.

3.2 Lärare och rektor

Tio lärare och en rektor har intervjuats, från åtta olika huvudmän. En är fristående, övriga kommunala.

Rektor som delat ut tjänstemobiler

Rektorn hade identifierats innan undersökningen som en av de få som hade som policy att ge alla anställda en tjänstemobil – inte bara lärare utan samtliga anställda (även städpersonal och liknande). I detta fall är den lokala fackklubben positiv till policyn.

Rektorn menar också att för närvarande är kostnaden för detta arrangemang mycket låg. Att istället ha fast telefoni tror han skulle vara dyrare (och sämre). Grunden för rektorns beslut är dels att det saknas annan form av internkommunikation (interntelefon, högtalare eller liknande) i skolan där kollegor och skolledare kan nå varandra, och dels att hans filosofi är att vårdnadshavare (och elever) måste kunna nå lärare under dagtid. Alla lärare har ytterligare en digital enhet men den används inte lika flitigt under skoltid och ger inte samma tillgänglighet.

Samtliga anställda lärare på denna skola måste synas med bild och mobilnummer på skolans webbplats. Läraren väljer själv om hen vill ha sitt privata mobilnummer eller en tjänstetelefon på hemsidan. Policyn är vidare att vårdnadshavare ska få svar från läraren inom ett dygn. Läraren avgör själv om hen vill svara i telefon efter arbetstidens slut. Man måste vara tillgänglig på dagtid men inte på kvällstid – då kan man välja att stänga av mobilen eller lämna kvar den i skolan.

Den interna kommunikationen mellan lärare samt mellan lärare och skolledning sköts till stor del via Teams i form av en mobilapp. Att snabbchata via Teams anses säkrare än SMS, eftersom Teams kräver inloggning.

Lärare med tjänstemobiler

Två lärare från samma skola har intervjuats. De är båda positiva till att ha en tjänstemobil och skulle inte vilja gå tillbaka till att vara utan. Enligt deras bild, så låter vissa av kollegerna samtal komma fram även på kvällstid medan andra stänger av telefonen och lämnar kvar den på skolan när de går hem. Ett skäl att lämna mobilen, förutom att slippa bli störd, är att slippa bära på två enheter. De uppfattar att snabbchat via Teams är ett mycket smidigt sätt att ha kontakt med kollegor, till exempel när man är rastvakt, är på utflykt eller liknande. De säger att man som lärare förväntas svara på snabbchat från kollegor eller skolledning inom 15 minuter. Att detta inte upplevs som stressande, menar de har med skolledningens attityder att göra, inte tekniken.

Vid chatt i Teams om elevärenden så menar lärarna att de aldrig behandlar en fråga i text. De använder initialer och meddelar kollegor att de behöver prata – i övrigt sköts kommunikationen muntligt.

I denna skola tycks skolledning och lärargrupp ha hittat ett fungerande och omtyckt sätt att lösa frågan med god tillgänglighet men utan att öka stressnivån.

Lärare som saknar tjänstemobiler

De övriga åtta lärarna har tjänster som spänner från förskola till SFI. En är numera skolassistent men arbetade tidigare på fritidsverksamhet. Ingen av lärarna har en tjänstemobil men samtliga skulle vilja

ha det. Skolassistenten har numera en tjänstemobil eftersom hon tillhör den administrativa personalen. De flesta lärare har någon form av telefon i sitt arbetsrum, sin hemvist eller på sitt skrivbord. Vanligen delas en telefon av arbetslaget och man kan behöva gå ifrån rummet för att kunna ringa känsliga samtal. En av intervjupersonerna har för tillfället inte någon telefon ens på arbetsrummet.

Många använder privata mobiler

De flesta använder sina privata mobiltelefoner i arbetet, och detta i stort sett varje dag. Behovet tycks störst för personal med yngst elever. I förskolan eller i de lägre åldrarna jobbar personalen tätare i grupp och behöver ofta stämma av med kollegor hur många barn eller elever man har runt sig, om någon går in från gården och så vidare. Det uppfattas som en säkerhetsfråga.

Detsamma kan gälla lärare i de lägre årskurserna. En lärare berättar att hon har sitt arbetsrum så långt från klassrummet så hon kan inte springa ifrån klassen för att ringa, om en elev inte dyker upp – hon känner sig helt hänvisad till sin privata mobiltelefon. En specialpedagog i högstadiet beskriver en liknande situation – hon rör sig mycket i skolans lokaler och har svårt att hinna tillbaka till sitt arbetsrum för att ringa samtal. De får istället göras med en privat mobiltelefon. Någon lärare delar även med sig av sin privata mobil till en elevassistent och till elever som behöver ringa hem. En annan lärare, som också ringer från sin privata mobil men inte vill att hennes privata nummer ska komma ut, ringer upp anonymt till vårdnadshavare. Men hon upplever stress över att eventuellt glömma att dölja sitt nummer.

Nu under pandemin får vårdnadshavare ofta inte komma in i lokalerna, utan måste ringa in och be personalen avlämna barn eller yngre elever vid dörren. Det blir många samtal varje dag i denna typ av frågor.

De lärare som erbjudit sig att medverka i intervjuer, är alla positiva till att få en tjänstemobil av arbetsgivaren. De uppfattar det som en klar brist att sakna en tjänstemobil och de flesta kompenserar detta med att använda sin privata mobiltelefon. Skolledningarna tycks också vanligtvis förlita sig till att lärarna har privata mobiler som de är beredda att använda.

En genomgående fråga under intervjuerna var om mobiltelefonfrågan är något som diskuteras mycket, kollegor emellan? Svaren varierar. I några fall är detta ett återkommande önskemål som skolledningen vanligen bemöter med kostnadsargument. I andra fall anses frågan avgjord på förhand och inte ens värd att diskutera. Lärarna uppfattar det som självklart att skolledningen kommer att avslå ansökan med hänvisning till kostnader.

4. Sammanfattande kommentarer

- **Frågan om tjänstemobiler väcker känslor, både positiva och negativa**

Medan en överväldigande majoritet i enkäten och samtliga intervjuade lärare efterfrågar en tjänstemobil, framgår också av intervjuerna att det i vissa kommuner finns lärargrupper som motsätter sig att lärare ska ha tjänstemobiler. Hur stora dessa olika grupper är, ger undersökningen inte svar på, men det bör undersökas av respektive huvudman.

- **Både de som vill ha mobiler och de som inte vill, åberopar stress som skäl**

I båda fallen åberopas känslan av stress. De som saknar tjänstemobiler upplever sig pressade att använda sina privata telefoner och kan känna stress över barns och elevers säkerhet, att deras privata nummer kan komma ut eller att de får ökade kostnader för egen del. De som inte vill ha

tjänstemobiler oroar sig för stressen att ständigt kunna vara nåbar. Huvudmän har knappast skäl att påtvinga ovilliga lärare mobiler, men skulle kunna lätta på arbetsrelaterad stress för de som vill ha en tjänstemobil.

- **Vanligare att gymnasielärare har tjänstemobil, trots lägre användningsgrad**

Det framgår av enkätundersökningen att det är betydligt vanligare för gymnasielärare att ha en tjänstemobil, än för lärare i grund- eller förskolan. Samtidigt menar lärarna i yngre åldrar att de använder mobiltelefoner mer än vad gymnasielärarna gör.

- **Fler huvudmän borde göra behovskartläggning**

Den typ av behovskartläggning som en av huvudmännen i intervjuundersökningen nu genomför, skulle sannolikt fler behöva göra. Samtidigt ska det framhållas att de lärarkategorier som oftast tycks ha tjänstemobiler är idrottslärare och lärare med någon form av samordningsansvar. I dessa fall tycks också behovet av en tjänstemobil vara stort.

- **Många lärare vet inte hur de ska nås i en nödsituation**

Det är anmärkningsvärt att så stor andel i enkäten svarat att de inte vet hur det är tänkt att de ska nås i en nödsituation. Sannolikt bygger ofta sådana rutiner på att lärare har med sig sin privata mobil till skolan – och har den påslagen. Utöver en genomgång av rutiner för nödsituationer bör huvudmän även väga in frågan om i hur hög grad det är rimligt att dessa rutiner bygger på att lärare har privata mobiler i skolan.

- **I undersökningen är det fler lärare i friskolor som har tjänstemobil, men resultatet är osäkert**

Att döma av enkätsvaren så är det också vanligare att lärare i friskolor har tjänstemobil, än lärare i kommunala skolor. Men det finns flera orsaker som gör att den slutsatsen är ytterst osäker, bland annat att det är relativt få svarande från fristående skolor, att det är en högre andel rektorer från fristående skolor som svarar, jämfört med från kommunala skolor.

- **Förvaltningsledningen tycker att en digital enhet räcker**

Förvaltningsledningarna i undersökningen har genomgående genomtänkta förhållningssätt till tjänstemobiler. Några har en klar bild av kostnadsläget, medan andra hittills antar att tjänstemobiler skulle vara kostnadsdrivande utan att egentligen ha undersökt frågan. En vanlig hållning är att eftersom lärare genomgående har minst en digital enhet från kommunen, så har arbetsgivaren gjort tillräckligt för att underlätta lärarnas vardag.

- **Privat BankID för inloggning väcker också känslor**

Frågan om säker inloggning med tvåfaktorsautentisering kommer inom de närmaste två åren att ställas på sin spets. De flesta huvudmän löser detta idag genom BankID. Olika former av e-legitimationer eller andra typer av säker inloggning (med "tokens" eller liknande) är ännu ovanliga. De nationella proven blir digitala 2023 och kommer att kräva någon form av säker inloggning från lärarnas sida. Därmed blir detta en fråga som varje huvudman måste lösa på något sätt.

- **Frågan om tjänstemobiler till lärare idag står där frågan om tjänstedator till lärare stod för cirka 20 år sedan**

En avslutande reflektion är att kanske kan det sägas att frågan om tjänstemobiler till lärare idag står där frågan om tjänstedator till lärare stod för cirka 20 år sedan. Då var lärarkollektivet delat i frågan,

vissa ville ha datorer – andra inte. Då var det betydligt vanligare att lärare på gymnasiet hade en egen bärbar dator samtidigt som de i undersökningar visade en lägre användningsgrad av datorer än lärare i grundskolan.¹ Utifrån ifrågasattes varför lärare skulle ha egna datorer, de kunde väl samarbeta? Så ställde sig till exempel Riksdagens Revisorer tveksamma till att man inom den statliga IT-satsningen ITiS delade ut bärbara tjänstedatorer till lärare som genomgick kompetensutveckling. Detta är knappast något som skulle ifrågasättas idag.

¹ Hylén, J (2011): Skolans digitalisering, Studentlitteratur, Lund.